

Войнова Є.І.кандидат економічних наук,
доцент кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Пухальська В.О.магістрант
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

РОЛЬ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ У СТАНОВЛЕННІ РИНКУ ПОСЛУГ АВСТРАЛІЇ

У статті досліджуються особливості впливу трудової міграції на розвиток ринку послуг Австралії, а більш детальна увага приділена підсекторам фінансових, транспортних та туристичних послуг. Для здійснення детального аналізу цього питання було побудовано три однотипні регресійні моделі, за допомогою яких було оцінено вплив таких показників, як отримані та надіслані у країну грошові перекази, кількість емігрантів та іммігрантів, а також рівень безробіття, на ринок послуг Австралії. Доведено, що на всі види послуг безперечний позитивний вплив здійснює кількість мігрантів. Інші ж прояви міграції по-різному впливають на кожну окрему підгалузь послуг. Виявлено, що Австралія є чистим імпортером робочої сили, а найбільша кількість іммігрантів має походження з Великобританії, Нової Зеландії та Китаю. Найбільший вплив на розвиток ринку фінансових та туристичних послуг здійснюють перекази австралійських емігрантів із-за кордону, а транспортних послуг – перекази іммігрантів на батьківщину.

Ключові слова: ринок послуг, трудова міграція, Австралія, фінансові послуги, транспортні послуги, туристичні послуги, грошові перекази.

В статье исследуются особенности влияния трудовой миграции на развитие рынка услуг Австралии, а более подробное внимание уделено подсекторам финансовых, транспортных и туристических услуг. Для осуществления детального анализа данной проблемы были построены три однотипные регрессионные модели, с помощью которых было оценено влияние таких показателей, как полученные и отправленные в страну денежные переводы, количество эмигрантов и иммигрантов, а также уровень безработицы, на рынок услуг Австралии. Доказано, что на все виды услуг несомненное положительное влияние оказывает количество иммигрантов. Другие же проявления миграции по-разному влияют на каждую отдельную подотрасль услуг. Выявлено, что Австралия является чистым импортером рабочей силы, а большое количество иммигрантов имеет происхождение из Великобритании, Новой Зеландии и Китая. Наибольшее влияние на развитие рынка финансовых и туристических услуг осуществляют переводы австралийских эмигрантов из-за границы, а транспортных услуг – переводы иммигрантов на родину.

Ключевые слова: рынок услуг, трудовая миграция, Австралия, финансовые услуги, транспортные услуги, туристические услуги, денежные переводы.

Постановка проблеми. Австралія є унікальною острівною країною, яка почала розвиватись саме завдяки трудовим мігрантам з Європи, особливо Великобританії, з кінця XVIII століття і досі вона є однією з найбільш розвинених країн світу і важливим фінансовим центром Азійсько-Тихоокеанського регіону. Відповідно до досліджень [1] Австралія є лідером світового ринку базових (туристичних, транспортних, інших ділових) послуг із загальною часткою участі у світовому ринку послуг більше 0,1%. Саме ці два безперечні факти обумовлюють актуальність вибраного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема міграції займається велике коло

науковців, зокрема сучасні міграційні аспекти Австралії проаналізовані в дослідженнях С.Ф. Райта, С. Клібборна, Н. Піпера, Н. Чіні, С. Енсіні, Е. Санталючії, А. Джорджа, П. Медоуза, Х. Меткальфа, Х. Рольфа. Водночас аналіз літератури доводить дуже обмежений характер досліджень зв'язку ринку послуг та міграційних процесів.

Метою дослідження є визначення ролі трудових мігрантів в становленні ринку послуг Австралії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Австралія є чистим імпортером мігрантів [2]. З 1945 року іммігранти та їх нащадки становили більше половини приросту населення Австралії. Більше одного з чотирьох працівників

в країні народились за кордоном. Для Австралії характерною є одна з найвищих у світі часток населення іноземного походження до всього населення. З 2005 року приріст населення за рахунок міграції почав перевищувати природний приріст населення.

Імміграційна політика Австралії змінюється у бік тимчасової імміграції з переважанням студентських віз, віз на робочі свята та віз для освічених осіб, завдяки чому в країні іммігранти нівелюють проблему старіючого населення, покращують продуктивність праці, передають навички підприємцям у короткі терміни та вирішують проблеми регіонів і галузей промисловості. Так в 2015 році [3, с. 5] всього було отримано 299 тис. студентських тимчасових віз, 226 тис. віз вихідного дня, 127 постійних робочих віз, 96 тис. тимчасових робочих віз («візи 457»), 61 тис. сімейних віз і 13 тис. гуманітарних віз. Таким чином, робочі іммігранти становлять 54% всіх іммігрантів до Австралії. А якщо розглядати додатково іноземних студентів як джерело тимчасових робітників, яким дозволено працювати в Австралії до 40 годин впродовж двох тижнів, а також які становлять значну частину робочої сили в роздрібній торгівлі та гостинному секторі, то можна сказати, що робочі мігранти становлять всі 90% іммігрантів до Австралії.

Науковці [2] зазначають, що саме іммігранти спростили та прискорили перехід Австралії від індустріальної економіки до економіки, орієнтованої на послуги. Іммігранти забезпечили інноваційну допомогу австралійським підприємствам в умовах пожвавлення глобальної конкуренції та технологічних змін. Іммігранти позитивно впливають на зайнятість і зростання заробітної плати в межах Австралії, створюючи нові підприємства [3, с. 14]. Окрім того, трудові іммігранти, як правило, мають більший досвід і професіоналізм, аніж австралійці.

Серед галузей, в які залучена праця тимчасових мігрантів в Австралії, виділяються послуги, пов'язані з харчуванням, гостинністю, роздрібною торгівлею та садівництвом. Відповідно до досліджень [3, с. 9] в сферу послуг в 2015 році спрямовувались 90,8% всіх трудових іммігрантів, що становить більше 38 тис. осіб при населенні 22 млн. осіб і загальній кількості іммігрантів 223,7 тисячі осіб (225,8 тис. в 2016 році [4]). Найбільша частина іммігрантів традиційно має походження з Великобританії (1,198 млн. осіб в 2016 році [5]). За ними йдуть іммігранти з Нової Зеландії (607 тис. осіб), Китаю (526 тис. осіб), Індії (468 тис. осіб), Філіппін (246 тис. осіб), В'єтнаму (236 тис. осіб), Італії (194 тис. осіб), ЮАР (181 тис. осіб), Малайзії (166 тис. осіб), Німеччини (124 тис. осіб).

Водночас емігрували з Австралії на 2015 рік всього 4% населення, з яких на тимчасовій основі – 89 тис., а на строк більше року – 74 тис. осіб [3, с. 11]. Більша частина емігрантів є високоосвіченими спеціалістами інформаційних технологій, інженерами на науковцями.

Якщо інтерпретувати економічні переваги, які привносять іммігранти в розвиток Австралії, за дослідженнями [6–7] на ринок послуг Австралії, то можна зазначити, що крапками перетину іммігрантів і ринку послуг Австралії є:

- зростання попиту на послуги національного ринку, бо самі іммігранти стають споживачами;
- іммігранти розширюють межі національного ринку послуг, створюючи нові підприємства, привносячи досвід та технології країни їх походження;
- заповнюють вакантні робочі місця сфери послуг, що збільшує продуктивність підприємств і галузі загалом;
- стимулюють експорт послуг, знаходячи нові ринки, нових іноземних споживачів;
- стимулюють зростання заробітних плат в галузі, відповідно, збільшуючи споживчі можливості населення Австралії;
- знижують, з одного боку, попит на одні державні послуги (соціальну допомогу тощо), що зменшує тиск на державний бюджет, і збільшують, з іншого боку, попит на інші державні послуги, поповнюючи бюджет держави.

Аналіз ринку послуг Австралії [8, с. 33–36] свідчить про те, що в 2015–2016 роках його обсяг становив 1 015,1 млрд. дол. США (72,5% всіх галузей країни), він забезпечував 61,1% ВВП, тут працювали 9,4 млн. осіб (78,9% всіх зайнятих). Найбільший обсяг додаткової вартості забезпечував підсектор фінансових і страхових послуг (142,5 млрд. дол. США), хоча тут працювали лише 431,1 тис. осіб. Найбільша зайнятість в секторі послуг сконцентрована в охороні здоров'я та соціальної допомоги – 1,5 млн. осіб (112,3 млрд. дол. США).

Водночас експорт послуг становить менше 20% всього експорту Австралії [9] – 57 млрд. дол. США в 2013–2014 роках. Найбільшою експортною сервісною підгалуззю є міжнародні освітні послуги, обсяг яких в 2015 році дорівнював 19,8 млрд. дол. США. Лівова частина іноземних студентів до Австралії приїжджають з Азії, особливо Китаю. Наступними за обсягом експорту є приватні туристичні послуги – 16,5 млрд. дол. США.

Загалом в науковій літературі вплив мігрантів на розвиток ринку послуг Австралії не знайшов повноцінного висвітлення. З дослідження впливу іммігрантів на ринок послуг з охорони здоров'я і соціального забезпечення, проведе-

ного в 2011 році [10, с. 16], можна відзначити наявність ефекту «здорового мігранта», який через свій вік і більшою мірою добрий стан здоров'я, особливо що стосується трудових іммігрантів, дуже мало користується такого роду послугами.

Кількісно виявити рівень впливу трудової міграції на функціонування австралійського ринку послуг можна за допомогою використання математичного апарату, зокрема методу регресійно-кореляційного аналізу. Оберемо три підсектори (фінансові і страхові, туристичні, транспортні послуги) і визначимо, яка залежність існує між ними і переказами іммігрантів та емігрантів, їх кількостями, а також як впливає безробіття на ці послуги. Відповідно, на базі статистичних даних [11–12] і вибірки 2000–2016 років побудуємо три однотипні моделі з незалежними змінними: отримані грошові перекази емігрантів (X_1), надіслані грошові перекази іммігрантів (X_2), кількість емігрантів (X_3), кількість іммігрантів (X_4) та рівень безробіття у країні (X_5), а також незалежними змінними: частки фінансових послуг у ВВП країни (Y_1), транспортних послуг (Y_2), туристичних послуг (Y_3).

Після проведення регресійного аналізу, значимі моделі мають такий вигляд (табл. 1).

За оцінкою статистичних результатів моделі номер 1 було виявлено, що всі незалежні змінні мають значний вплив на залежну змінну (фінансові послуги у ВВП Австралії), а за критерієм Ст'юдента всі незалежні змінні є значимими з довірчою ймовірністю 99%. Показник R-квадрату є близьким до одиниці і становить 0,991%, що свідчить про статистичну якість цієї моделі.

Робимо висновок, що пряма та найсильніша залежність існує між часткою фінансових послуг у ВВП Австралії та кількістю отриманих грошових переказів, тобто перекази мешканців Австралії, що працюють за кордоном, стимулюють розвиток фінансової системи країни. Прямий зв'язок також існує між залежною змінною та кількістю іммігрантів і рівнем безробіття у країні. Негативно на розвиток ринку фінансових і страхових послуг Австралії впливають надіслані грошові перекази і кількість емігрантів. Це пояснюється тим, що після виїзду за кордон споживання емігрантів фінансовими

послугами на батьківщині, відповідно, зменшується, і на кожного додаткового емігранта за інших незмінних умов частка фінансових послуг знижується на 0,014. Перекази іммігрантів мають більш сильний негативний вплив, що може бути пояснено тим, що капітал у вигляді заробітної платні вивозиться за кордон і в дуже малій пропорції спрямовується до національної фінансової системи Австралії.

Згідно з оцінкою статистичних результатів другої моделі було виявлено, що всі незалежні змінні мають вагомий вплив на залежну змінну (транспортні послуги у ВВП Австралії) і за критерієм Ст'юдента є значимими з довірчою ймовірністю 99%. Показник R-квадрату становить 0,968%. В цій моделі спостерігається пряма залежність між часткою транспортних послуг у ВВП Австралії та надісланими грошовими переказами, кількістю іммігрантів та емігрантів. Зворотний зв'язок виявлено між залежною змінною та отриманими грошовими переказами й рівнем безробіття у країні. Така тенденція може бути пов'язана зі схильністю австралійців, які отримують перекази із-за кордону, вести більш пасивний спосіб життя. Наявність позитивного впливу на розвиток транспортних послуг кількості іммігрантів є логічною, бо вони збільшують попит на транспортні послуги, знаходячись на території Австралії. Позитивний зв'язок з кількістю емігрантів може пояснюватися більшою мірою короткочасною спрямованістю і значною кількістю руху емігрантів та їх сімей, що збільшує попит на транспортні послуги. А ось перекази іммігрантів можуть повертатися в країну у вигляді інвестицій у транспортну систему Австралії, що й пояснює позитивний вплив цього показника.

За оцінкою статистичних результатів останньої моделі виявлено, що всі незалежні змінні мають значний вплив на залежну змінну (туристичні послуги у ВВП Австралії), а також за критерієм Ст'юдента є значимими з довірчою ймовірністю 99%. Показник R-квадрату для моделі (3) становить 0,980%.

На основі результатів аналізу робимо висновок, що прямий та найсуттєвіший вплив на розвиток ринку туристичних послуг в Австралії має кількість отриманих грошових переказів, що під-

Таблиця 1

Моделі впливу міграції на ринок послуг Австралії

Формула
$Y_1 = 0,922X_1 - 0,214X_2 - 0,014X_3 + 0,299X_4 + 0,029X_5$ (1)
$Y_2 = -0,165X_1 + 0,812X_2 + 0,289X_3 + 0,078X_4 - 0,013X_5$ (2)
$Y_3 = 0,803X_1 + 0,23X_2 - 0,571X_3 + 0,406X_4 + 0,033X_5$ (3)

Джерело: складено авторами на базі [11–12]

тверджує тезу про схильність австралійців, які отримують перекази, менше працювати і більше відпочивати. Прямий зв'язок також виявлено між залежною змінною та кількістю іммігрантів, надісланими грошовими переказами та рівнем безробіття. Щодо зв'язку з безробіттям, то тут скоріше з'являється більше вільного часу на споживання туристичних послуг, а іммігранти можуть збільшувати як власне споживання туристичних послуг, заохочувати своїх близьких та знайомих подорожувати Австралією, так і з боку пропозиції туристичних послуг своїм досвідом і працею покращувати їх якість. Зворотна залежність існує між часткою туристичних послуг у ВВП країни та кількістю емігрантів, тобто австралійці, що виїжджають за кордон, зменшують власний попит на туристичні послуги.

Водночас самі коефіцієнти по всіх моделях є меншими за одиницю, що, відповідно, дає змогу говорити про опосередкований їх вплив на розвиток ринку послуг Австралії і наявність інших найбільш вагомих факторів.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, ми можемо зауважити, що потоки трудових мігрантів виявляють певний вплив на ринок послуг Австралії. На всі види послуг безперечний позитивний вплив здійснює кількість мігрантів. Інші ж прояви міграції по-різному впливають на кожну окрему підгалузь послуг. За допомогою проведеного регресійного аналізу було виявлено, що найсуттєвіше розвиток ринку фінансових, транспортних та туристичних послуг стимулює кількість грошових переказів, що надходять до країни; це додаткові фінансові ресурси, які сприяють фінансовому піднесенню Австралії та розширюють туристичний сектор економіки країни. Істотним показником також можна вважати кількість іммігрантів, які приїжджають до Австралії, адже вони є потоком кваліфікованої робочої сили, яка сприяє розвитку сфери фінансів і забезпечує її необхідними трудовими ресурсами, а для сфери транспорту та туризму вона є осередком потенційних клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Войнова Є.І. Сервісна класифікація країн світу / Є.І. Войнова // Вісник ВІЕМ. – 2015. – Вип. 13. – С. 73–79. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://viem.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA-131.pdf>.
2. Wright C.F. Australia is at risk of losing migrants who are vital to the health of our economy / C.F. Wright, S. Clibborn // The Conversation. – 21.10.2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://theconversation.com/australia-is-at-risk-of-losing-migrants-who-are-vital-to-the-health-of-our-economy-67455>.
3. Economic migration and Australia in the 21st century / [C.F. Wright, S. Clibborn, N. Piper, N. Cini] // Lowy institute for international policy. – October 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lowyinstitute.org/sites/default/files/wright_et_al_economic_migration_and_australia_in_the_21st_century_0_0.pdf.
4. Australia. International Migration Outlook. – 2017. – № 41. – 366 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2017_migr_outlook-2017-en.
5. Migration, Australia, 2015–2016 // Australian bureau of statistic. – 30.03.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3412.0>.
6. Encina C. The Economic, Social and Cultural impacts of Migration in Australia / C. Encina, Y. Santalucia // NSW SLASA, Submission 111. – 2012. – 10 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aphref.aph.gov.au-house-committee-mig-multiculturalism-subs-sub111.pdf>.
7. The economic impact of migration / Migration Council Australia. – 2016. – 46 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://migrationcouncil.org.au/wp-content/uploads/2016/06/2015_EIOM.pdf.
8. Australia industry report 2016. Chapter 2 / Department of Industry, Innovation and Science of Australia. – 2017. – 41 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.industry.gov.au/Office-of-the-Chief-Economist/Publications/AustralianIndustryReport/assets/Australian-Industry-Report-2016-Chapter-2.pdf>.
9. Barriers to Services Exports. – Australian government Productivity Commission Issues paper. – April 2015. – 27 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ombudsman.gov.au/_data/assets/pdf_file/0023/24467/issues_paper_se.pdf.
10. Impact of migration on the consumption of education and children's services and the consumption of health services, social care and social services / [A. George, P. Meadows, H. Metcalf, H. Rolfe] // NIESR. – December 2011. – 72 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niesr.ac.uk/sites/default/files/publications/impact-of-migration.pdf>.
11. World Development Indicators // The World Bank. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&series=NY.GDP.MKTP.CD,NV.AGR.TOTL.ZS,NV.IND.TOTL.ZS,NV.MANF.ZS,NV.SRV.TETC.ZS#>.
12. Australia. International Migration Outlook // OECD. – 2017. – № 41. – 366 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2017_migr_outlook-2017-en.

Voinova E.I., Puhalska V.O.

THE ROLE OF LABOR MIGRANTS IN THE DEVELOPMENT OF THE AUSTRALIAN SERVICES MARKET

The article examines the peculiarities of the impact of labor migration on the development of the Australian services market and pays more attention to the subsectors of financial, transport and tourist services. In order to carry out a detailed analysis of this issue, three types of regression models were designed to measure the impact of indicators such as received remittances to the country and sent remittances from the country, the number of emigrants and immigrants, and the level of unemployment in the Australian services market. It is proved that for all types of services the indisputable positive effect is carried by the number of immigrants. Other manifestations of migration in different ways affect each individual sub-sector of services. It is found that Australia is a net importer of labor and the largest number of immigrants originates from the United Kingdom, New Zealand and China. The greatest influence on the development of the market of financial and tourist services is carried out by the transfer of Australian emigrants from abroad, and on the transport services – transfers of immigrants to their homeland.

The overall impact of migration on the development of the Australian services market is manifested in the growing demand for services of the national market, as immigrants become consumers themselves; immigrants extend the boundaries of the national service market, creating new enterprises, bringing experience and technology of their country of origin; immigrants fill vacancies in service spheres, which increases the productivity of enterprises and the industry as a whole; stimulating the export of services through new markets, new foreign consumers; they influence the increase of the consumer potential of the population of Australia through the growth of wages in the industry; they show the smaller demand for some public services (for example social assistance) in comparison with native population, which reduces the pressure on the state budget, and increase the demand for other state services increases, adding earnings to the state budget of Australia.

Key words: service market, labor migration, Australia, financial services, transport services, tourist services, remittances.